

УДК 373.3/. 5.091.3

**DEVELOPMENT OF DISTANCE LEARNING AS A CONDITION FOR
FORMATION OF ENLIGHTENED PERSONALITY**
**РОЗВИТОК ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ
ОСВІЧЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ**

Martinyuk V./Мартинюк В.В.*teacher /викладач***Martinyuk L./Мартинюк Л.І.***teacher /викладач*

*Municipal Institution" Uman Taras Shevchenko Professional College
of Education and Humanities of Cherkasy Regional Council" 33, Nebesna Sotnia, 20300*

*КЗ «Уманський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж
ім.Т.Г. Шевченка Черкаської обласної ради» вул. Небесної сотні, 33, 20300*

Анотація. *Сутність поняття дистанційного навчання Характеристика технологічних моделей дистанційного навчання Головні цілі та завдання дистанційного навчання*

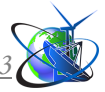
Ключові слова: *дистанційне навчання, технологічні моделі дистанційного навчання.*

Вступ.

Глибокі перетворення, що відбуваються у світовому суспільстві, перехід від індустріальної до постіндустріальної епохи, яку все частіше називають інформаційною, вимагають значної модернізації та поширення змісту сучасної освіти. Процес інформатизації впроваджується практично у всі галузі людської діяльності. Сучасні інформаційні технології та засоби обчислювальної техніки є ядром процесу інформатизації освіти, технічною основою реалізації перспективних методів навчання, насамперед це стосується *дистанційного навчання*.

Основний текст.

У сучасній психолого-педагогічній літературі поняття „*дистанційна освіта*” (англ. *distance education*) має дефініції у словниках. Існують такі варіанти, як „*дистанційна освіта*” (*distant education*), „*дистанційне навчання*” (*distant learning*). Деякі зарубіжні вчені вважають, що найважливіша роль в організації дистанційного навчання належить *телекомунікаціям*. Вони визначають це поняття, як „*теленавчання*” (*teletraining*). Найчастіше використовується термін „*дистанційне навчання*”.

Характерні риси дистанційного навчання:

- *гнучкість* – можливість займатися у зручний для тебе час та наявність його нерегламентованого відрізка, у зручному місці та індивідуальному темпі;
- *модульність* – можливість формувати з незалежних навчальних курсів-модулів власний індивідуальний або груповий навчальний план;
- *паралельність* – здійснення навчання паралельно професійній діяльності;
- *повнота інформаційного доступу* – одночасне звернення до багатьох джерел навчальної інформації (електронних бібліотек, банків даних, баз знань тощо)
- *велика кількість користувачів*;
- *економічність* – ефективне використання технічних і транспортних засобів, навчальних площ, концентроване й уніфіковане надання навчальної інформації та мультидоступ до неї, що знижує витрати на підготовку фахівців;
- *технологічність* – використання в освітньому процесі нових досягнень інформаційних і телекомунікаційних технологій, що сприяють просуванню користувачів у світовий постіндустріальний простір;
- *соціальна рівноправність* – однакові можливості для всіх отримати освіту не зважаючи на місце проживання, стан здоров'я, елітарність і матеріальна забезпеченість;
- *інтернаціональність* – експорт та імпорт світових досягнень на ринку освітніх послуг;
- *пізнавальна спрямованість* – користувачі повинні виявляти більшу наполегливість до отримання знань, організованість, уміння працювати самостійно, мати навички роботи з комп'ютером та телекомунікаційними засобами зв'язку;
- *об'єктивність результатів діагностик* – оцінка рівня розвитку здібностей, професійних якостей користувачів, побудова відповідного соціально-психологічного портрета з метою вибору ефективних засобів і методів навчання;
- *гуманність* – спрямованість навчання на особистість, урахування її індивідуальних особливостей, створення сприятливих умов для оволодіння знаннями і розвитку творчих здібностей [1].

Технологія дистанційного навчання не вимагає від студентів спеціальних навичок або технічних рішень. Все що для цього необхідне – це персональний комп'ютер і вихід до Інтернету.

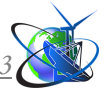
Дистанційне навчання зберігає *переваги*, що притаманні традиційним методам навчання, припускає суттєві зміни моделі освітнього процесу:

- контакти з викладачем і колегами-студентами;
- спільне обговорення під час конференцій, прямого спілкування у реальному часі, листуванні електронною поштою;
- в центрі навчального процесу – викладач, між студентами йде змагання: вони відіграють пасивну роль на заняттях;
- сутність заняття – передача знань;
- студенти виконують роль одержувачів інформаційного змісту з системою завдань щодо його засвоєння;
- результати самостійної роботи надсилаються викладачеві, який оцінює якість та рівень засвоєння матеріалу. Знаннями тут вважається інформація, що транслюється, однак особистого досвіду студенти не набувають, тому їхня діяльність щодо конструювання знань майже не організується;
- контроль правильності засвоєння матеріалу досягається самокоректуючими інтерактивними тестами за кожним курсом і виконанням курсових робіт;
- навчальна діяльність створюється на засадах співробітництва;
- студенти відіграють активну роль у навчанні;
- сутністю такого навчання є розвиток здібностей до самоосвіти.

Головним завданням щодо дистанційного навчання є не тільки передача студенту визначеного об'єму знань, а передусім, організація його самостійної пізнавальної діяльності, самостійного отримання знань і використання їх на практиці. Викладач у такому разі має можливість контролювати виконання тестів студентами.

Аналізуючи та узагальнюючи існуючі напрямки дистанційного навчання (І.Богданова, В.Кондратюк, А.Хуторський), стало можливим виокремити *технологічні моделі дистанційного навчання*:

- традиційно-заочна;
- теленавчання;

- віртуальні класи та університети.

Перша – *традиційно-заочна*, заснована на самотійному вивченні студентом друкованих і мультимедійних навчальних матеріалів, однак при цьому суттєва роль належить також й очним формам занять – установчим лекціям, семінарам, тренінгам, що моделюють професійну діяльність, консультаціям і контрольним роботам. Комп'ютерні мережі використовуються головним чином для консультацій, проведення конференцій, листування та отримання інформації з електронних бібліотек, а також баз даних закладів освіти. Традиційно-заочна технологічна модель є найменш радикальним способом переходу до дистанційного навчання як для викладачів, навчальних закладів, так і для тих, хто навчається.

Друга технологічна модель організації дистанційного навчання – *теленавчання*, використовує телевізійні мережі та супутникові канали для передачі інформації. Це лекції, тренінги, тестування, консультації в Інтернеті в асинхронному режимі, що забезпечують контакт студентів усіх навчальних центрів з викладачами, а також інші види занять. Наприкінці навчального курсу складається письмовий іспит.

Третя модель – *віртуальні класи та університети*, є комплексними мережними технологіями, які засновані на широкому використанні комп'ютерних навчальних програм та електронних підручників, що доступні студентам через глобальну мережу Інтернет і локальні комп'ютерні мережі. Частина очних занять у цієї моделі суттєво менше ніж у традиційно-заочній, тоді як роль віртуального спілкування збільшується. Взагалі, *віртуальне спілкування* (віртуальний від лат. *virtualis* – можливий, який може чи повинен з'явитися за певних умов) розуміють як взаємний зв'язок у реальному часі з однією людиною або багатьма у штучно створених умовах, за яких виникає потреба обміну інформацією або прийняття рішень у визначено узгодженому та встановленому порядку [4].

У сучасному суспільстві *цілями* дистанційного навчання є *моральний та пізнавально-орієнтаційний* розвиток особистості.

До завдань морального розвитку особистості належать такі уміння:

- самотійно працювати над розвитком власної моральності, культурного рівня;
- бути комунікабельними, контактними у різних соціальних групах,
- уміти співпрацювати у різних галузях, ситуаціях, попереджуючи або

уміло виходячи з будь-яких конфліктних ситуацій;

- дотримуватись морального кодексу користувачів комп'ютера, мережі Інтернету.

До завдань пізнавально-орієнтаційного розвитку віднесено *уміння*:

- гнучко орієнтуватися у життєвих ситуаціях, що змінюються;
- самостійно отримувати необхідні знання, уміло використовуючи їх на практиці щодо вирішення різноманітних проблем, які виникають;
- самостійно критично мислити;
- вміти бачити у реальній дійсності проблеми, що виникають;
- шукати шляхи раціонального їх вирішення, використовуючи сучасні технології, чітко усвідомлювати де та яким чином одержані знання можуть бути використані у реальному житті;
- бути здібним генерувати нові ідеї, творчо мислити;
- грамотно працювати з інформацією.

Щодо дистанційного навчання у системі освіти України, то воно більш продуктивне, якщо враховувати ті *педагогічні умови*, які у повній мірі дозволяють:

- ✓ готувати висококваліфікованих фахівців, здатних працювати у комп'ютерних мережах;
- ✓ уміють самостійно мислити;
- ✓ вільно оперувати поняттями;
- ✓ аналізувати ситуацію;
- ✓ прогнозувати розвиток;
- ✓ приймати ефективні рішення, що відповідають реальній ситуації, обґрунтовувати їх;
- ✓ вільно володіти комп'ютерною та офісною технікою тощо.

Найбільш важливими *педагогічними умовами*, що створює викладач у процесі дистанційного навчання є:

- діагностика рівнів інтелектуальних здібностей тих, хто навчається;
- вибір методів, технологій навчання, що відповідає цілям навчання;
- вербальне та невербальне передача власних знань;
- організація самостійної пізнавальної діяльності;
- контроль і діагностика рівнів засвоєння навчального матеріалу.

Відповідно до педагогічних умов, що їх забезпечує викладач стало можливим конкретизувати умови щодо *технічних та мережних засобів*, які необхідні для забезпечення відкритого доступу викладачам і тим, хто навчається на будь-якому рівні до інформаційних ресурсів – у межах закладу вищої освіти, на національному та світовому рівнях.

Умови *технічних та мережних засобів*:

- наявність підручників у електронному вигляді; методичних наочних посібників; дидактичних матеріалів з використанням графіки, мультимедійних засобів; тестів в електронному вигляді;
- можливість листування електронною поштою, засобами чата;
- наявність розвинутої гіпертекстової структури, яка найбільш ефективна для створення інформаційно-методичного забезпечення;
- наявність середовища WWW у мережі Інтернет;
- наявність електронних бібліотек та систем управління базами даних.

Сам *зміст системи дистанційного навчання* складається з чотирьох розділів, для кожного із яких конкретизовано мету.

Дистанційне навчання здійснюється *засобами*:

- інтернет-технологій, які забезпечують пізнавальний інтерес до ігор, змагань, диспутів, суперечок, вікторин, аналізу життєвого досвіду студентів, ситуацій новизни, ситуацій створення успіху;
- завдань у цікавій формі за тими предметами, темами, до яких студенти виявляють схильність і які викликають подив, переживання;
- різних за характером завдань;
- створення проблемних ситуацій;
- колективної пізнавальної діяльності на заняттях, у мережі Інтернет;
- контролю та самоконтролю у різних видах і формах тестування on/off line;
- використання нетрадиційних форм навчання;
- пізнавальної перспективи у навчанні.

Висновки.

Сучасному суспільству необхідна особистість, яка може самостійно критично мислити, бачити і творчо вирішувати проблеми, що виникають. На нашу думку, якщо кожний студент буде вивчати себе і своїх товаришів, то це допоможе вирішити водночас два важливих завдання, по-перше, забезпечити

особистісний розвиток кожного студента під час навчання у навчальному закладі і, по-друге, навчити майбутнього фахівця аналогічним чином бачити власні професійні якості.

Література:

1. Богданова І.М. Технології в освіті: теоретико-методологічний аспект: Монографія. - Одеса: „ТЕС”, 1999.- С. 65-66.
2. Кондратюк В.Л., Волос М.М., Бабін І.І. Основні тенденції розвитку систем освіти та освітніх технологій в світовій педагогічній практиці – Мелітополь, 2003. – 5с. <http://mpu.melitopol.net/1/kodratuk.htm>
3. Курлянд З.Н. Професійна усталеність вчителя – основа його педагогічної майстерності – Одеса, 1995. – 160 с.
4. Семенова А.В. Професійна діяльність учителя з розвитку творчих здібностей старшокласників на уроках природничо-математичного циклу: Дис. канд. пед. наук. - Одеса, 2001.- 288 с.

Literature:

1. Bogdanova IM Technologies in education: theoretical and methodological aspect: Monograph. - Odesa: "TES", 1999.- P. 65-66.
2. Kondratyuk VL, Volos MM, Babin I.I. The main trends in the development of education systems and educational technologies in world pedagogical practice - Melitopol, 2003. - 5p. <http://mpu.melitopol.net/1/kodratuk.htm>
3. Courland Z.N. Professional stability of a teacher is the basis of his pedagogical skills - Odesa, 1995. - 160 p.
4. Семенова А.В. Professional activity of the teacher on development of creative abilities of senior pupils at lessons of a natural and mathematical cycle: Dis. Cand. ped. Science. - Odesa, 2001.- 288 p.

Abstract. *The essence of the concept of distance learning Characteristics of technological models of distance learning The main goals and objectives of distance learning*

Key words: *distance learning, technological models of distance learning.*